

Zestawienie cmentarzy i grobów wojennych zlokalizowanych na terenie miasta Łomża

I Mogiły – groby wojenne zlokalizowane na terenie cmentarza parafialnego przy ul. M. Kopernika w Łomży

1. Leon Kaliwoda Luczyński

Pełniący obowiązki Komendanta X okręgu P.O.W. Harcerz drużynowy. Poległ 2 listopada 1918 r. w Łomży.

2. Mogiły zbiorowe żołnierzy poległych w walkach obronnych 1920r. (szt. 6)

W walkach trwających w okresie od 28 lipca do 2 sierpnia 1920r. brały udział: batalion zapasowy 33 pułku piechoty, 101 pułk piechoty, Lidzki pułk piechoty. W walkach 22 sierpnia 1920r. uczestniczył 59 pułk piechoty z 15 Poznańskiej Dywizji Piechoty który po bitwie przybrał imię Łomżyńskiego.

Lista żołnierzy pochowanych w zbiorowych mogiłach wojennych 1918-1920 na cmentarzu parafialnym przy ul. Mikołaja Kopernika w Łomży

<i>Lp.</i>	<i>Stopień</i>	<i>Nazwisko i imię</i>	<i>Lp.</i>	<i>Stopień</i>	<i>Nazwisko i imię</i>
1.	<i>ppor.</i>	<i>Bednarski Stanisław</i>	45.	<i>szer.</i>	<i>Piechowski Eugenjusz</i>
2.	<i>ppor.</i>	<i>Laskarys Ludwik</i>	46.	<i>szer.</i>	<i>Sawicki Jan</i>
3.	<i>sierz.</i>	<i>Drązek Konstanty</i>	47.	<i>szer.</i>	<i>Scisłowski Stefan</i>
4.	<i>kpr.</i>	<i>Bieniek Stanisław</i>	48.	<i>szer.</i>	<i>Ślonicki Rajmund</i>
5.	<i>kpr.</i>	<i>Bogucki Franciszek</i>	49.	<i>szer.</i>	<i>Srodkowski Bronisław</i>
6.	<i>kpr.</i>	<i>Bródka Antoni</i>	50.	<i>szer.</i>	<i>Stępnowski Czesław</i>
7.	<i>kpr.</i>	<i>Dul Jakób</i>	51.	<i>szer.</i>	<i>Sworacki Jan</i>
8.	<i>kpr.</i>	<i>Gromysz Szymon</i>	52.	<i>szer.</i>	<i>Szpitalewicz Jakób</i>
9.	<i>kpr.</i>	<i>Moczanowski Józef</i>	53.	<i>szer.</i>	<i>Szumaczuk Jan</i>
10.	<i>st.szer.</i>	<i>Helebrański Marjan</i>	54.	<i>szer.</i>	<i>Tyszek Franciszek</i>
11.	<i>st.szer.</i>	<i>Lipiński Józef</i>	55.	<i>szer.</i>	<i>Wiśniewski Jan</i>
12.	<i>st.szer.</i>	<i>Rzepka Adam</i>	56.	<i>szer.</i>	<i>Włoczewski Tomasz</i>
13.	<i>st.szer.</i>	<i>Spalony Ignacy</i>	57.	<i>strz.</i>	<i>Bagiński Franciszek</i>
14.	<i>st.strz.</i>	<i>Kowalewski Teofil</i>	58.	<i>strz.</i>	<i>Chrobociński Jan</i>
15.	<i>szer.</i>	<i>Baczewski Józef</i>	59.	<i>strz.</i>	<i>Deptuła Walenty</i>
16.	<i>szer.</i>	<i>Barydło Jan</i>	60.	<i>strz.</i>	<i>Gacioch Dominik</i>
17.	<i>szer.</i>	<i>Bednarczyk Józef</i>	61.	<i>strz.</i>	<i>Golad Władysław</i>
18.	<i>szer.</i>	<i>Butler Marjan Adam</i>	62.	<i>strz.</i>	<i>Kaczan Franciszek</i>
19.	<i>szer.</i>	<i>Ciach Franciszek</i>	63.	<i>strz.</i>	<i>Kielbasa Piotr</i>
20.	<i>szer.</i>	<i>Czerwiński Jan</i>	64.	<i>strz.</i>	<i>Król Bronisław</i>
21.	<i>szer.</i>	<i>Dębiński Wojciech</i>	65.	<i>strz.</i>	<i>Lawenda Jan</i>
22.	<i>szer.</i>	<i>Dobralski Józef</i>	66.	<i>strz.</i>	<i>Łukaszewicz Jan</i>
23.	<i>szer.</i>	<i>Faszczewski Józef</i>	67.	<i>strz.</i>	<i>Matejuszczyk Jan</i>
24.	<i>szer.</i>	<i>Filipowicz Józef</i>	68.	<i>strz.</i>	<i>Matujzo Stanisław</i>
25.	<i>szer.</i>	<i>Fillman Józef</i>	69.	<i>strz.</i>	<i>Minz Aron</i>
26.	<i>szer.</i>	<i>Flambaum Wolf</i>	70.	<i>strz.</i>	<i>Papajak Wincenty</i>
27.	<i>szer.</i>	<i>Frąckowiak Piotr</i>	71.	<i>strz.</i>	<i>Pawłowski Józef</i>
28.	<i>szer.</i>	<i>Grabowski Stanisław</i>	72.	<i>strz.</i>	<i>Staniszewski Michał</i>

29. szer. Granat Józef	73. strz. Tumaniak Feliks
30. szer. Grobelny Bronisław	74. strz. Wyrwas Aleksander
31. szer. Guner Jan	75. sap. Wyszyński Roman
32. szer. Hagiel Jan	76. kan. Banasiak Jan
33. szer. Jagiełło Czesław	77. kan. Piegat Konstanty
34. szer. Kołomyjski Julian	78. kan. Żgondek Szczepan
35. szer. Konicki Rajmund	79. ul. Głębocki Piotr
36. szer. Kraszewski Józef	80. ul. Makiela Franciszek
37. szer. Łukaszewski Kazimierz	81. Godlewski Zygmunt
38. szer. Maciorowski Władysław	82. Gierwałtowski Stanisław
39. szer. Majewski Szczepan	83. Jagiełło Józef
40. szer. Michalak Adam	84. Kossakowski Tadeusz
41. szer. Musiał Stanisław	85. Kuźmicki /Kuźnicki/ Jan
42. szer. Nowicki Bernard	86. Laskarys Adam
43. szer. Nych Aleksander	87. Prószyński Czesław
44. szer. Pakowski Józef	88. Zaleski Jan Zdzisław

oraz szczątki 6-ciu nieznanych żołnierzy, ekshumowanych w 2019r. na cmentarzu w Mątewicy i pochowanych w dniu 14 sierpnia 2019r. w mogile nr 5 .

3. kpt. Aleksander Siejak

Oficer 33 pułku piechoty, komendant rejonu II AK obwodu Łomża, zmarł 13 grudnia 1943r.

4. Leon Porażyński działacz KZMP

W mogile spoczywają jego żona – Olga Porażyńska i córka Marianna, zamordowani przez zbrodniarzy hitlerowskich w 1939r.

5. Obelisk poświęcony bojownikom nieznanym, straconym przez najeźdźców – Rosjan 1831r. za walkę o Wolność Ojczyzny wdzięczni rodacy w setną rocznicę ich bohaterskiego zgonu.

6. Jan Żbikowski

Urodzony 25 lipca 1902r. poległ w walce we wsi Pęchratka 3 sierpnia 1920r.

7. Franciszek Penkala

Uczeń gimnazjum, poległ w Piątnicy dnia 2 sierpnia 1920r. żył lat 18.

8. kpr. Podchorąży Rena Żyłko (1902-1926)

Organizatorka harcerstwa łomżyńskiego, żołnierz P.O.W. Legi Ochotniczej Kobiet.

9. por. Zygmunt Olkowski oficer 33 pułku piechoty

Żył lat 28, zginął w obronie ojczyzny dnia 16 września 1939r.

10. Krzyżanowscy

Ignacy 1848 – 1919, syn Jerzy 1893 – 1920 rotmistrz, poległ za Ojczyznę.

11. Grób powstańca – żołnierza z 1863r. zamordowanego przez kozaków.

12. Mikołaj Pietron – kadet artylerzysta szkoły podoficerskiej w Kaliszu, żołnierz wojny 1920r. zmarł 15 kwietnia 1921r. w szpitalu Św. Ducha w Łomży w 18 roku życia.

13. por. Stanisław Cieślak, żył lat 25, zmarł 13 maja 1940r. Absolwent Szkoły Handlowej Męskiej w Łomży i Szkoły Podchorążych rezerwy w Zambrowie. Uczestnik Konspiracji

Niepodległościowej, aresztowany na początku maja 1940r. przy ul. Polowej, śmiertelnie postrzelony przez funkcjonariuszy NKWD podczas próby ucieczki.

II Pomnik Powstańców mogiła z 1863r.

w formie pamiątkowego kamienia i tablicy wystawiony z inicjatywy mieszkańców Łomży w 1916r. zlokalizowany w miejscu straceń i pochowania powstańców na małej grobli pod miastem, obecnie przy ul. Szosa Zambrowska 59 w Łomży.

Powstańców stracono przez rozstrzelanie i powieszenie w okresie od 7 listopada 1863r. do 8 grudnia 1864r.

- Dominik Trzeciński, żandarm narodowy, powieszony 7.11.1863r.,
- Konstanty Kulesza, rozstrzelany 28.11.1863r.
- Aleksander Koniński, żandarm narodowy, powieszony 19.12.1863r.
- Andrzej Krulikowski, powieszony 16.01.1864r.
- Jan Chodkiewicz, wachmistrz żandarmerii rosyjskiej, a następnie powstańczej, rozstrzelany 21.04.1864r.
- Julian Obuchowicz, dowódca oddziału powstańczego, rozstrzelany 1.06.1864r.
- Ignacy Bruliński, powieszony 27.10.1864r.
- Józef Michalski, powieszony 27.10.1864r.
- Antoni Brzóska, powieszony 27.11.1864r.
- Sylwester Jewreinow, szeregowy wojsk rosyjskich, za udział w walce pod Gontarzami w szeregach polskich, rozstrzelany 27.11.1864r.
- Cyprian Januszczak, żandarm narodowy, powieszony 8.12.1864r.
- Fabian Konopka, żandarm narodowy, powieszony 8.12.1864r.

III Zbiorowa mogiła żołnierzy Wojska Polskiego poległych w walkach w obronie Ojczyzny w roku 1939 na Ziemi Łomżyńskiej,

których prochy ekshumowano po wojnie na cmentarz wojskowy przy ul. Słonecznej, obecnie ul. Ks. Kardynała Stefana Wyszyńskiego.

W roku 1939 w czasie walk obronnych nad Narwią oraz na południe od Narwi, poległo wielu żołnierzy 18 dywizji piechoty oraz podlaskiej i suwalskiej brygady kawalerii. Ponadto na tych terenach polegli żołnierze innych dywizji i służb wchodzących w skład samodzielnej grupy operacyjnej „Narew”. Pojedyncze i zbiorowe groby były rozsiane nad Narwią od Ostrołęki do Wizny, tj. na miejscu pierwszej linii oporu przed atakiem dywizji niemieckich. Następnie bardzo liczne groby pozostały na polach, na których oddziały Wojska Polskiego stawiały opór agresorom niemieckim po wycofaniu się z linii oporu na Narwi. Po wojnie około roku 1950 podjęto prace związane z przeniesieniem prochów poległych żołnierzy na cmentarz wojskowy w Łomży przy ul. Słonecznej. Celem ekshumacji było pochowanie poległych w miejscu które zabezpieczało groby przed całkowitym zatarciem śladów, że w grobach tych są pochowani żołnierze Wojska Polskiego polegli w obronie wolności Polski. Prochy zostały złożone w czterech zbiorowych grobach. Najwięcej poległych żołnierzy posiadało przydział organizacyjny do 33 pułku piechoty, który przed wojną stacjonował w Łomży. Ponadto polegli żołnierze posiadali przydziały organizacyjne do dwóch pozostałych pułków piechoty w chodzących w skład 18 dywizji piechoty. W grobach tych spoczywają również prochy żołnierzy 18 pułku artylerii lekkiej, który stacjonował w Ostrów Komorowo i wchodził organizacyjnie w skład 18 dywizji piechoty. Poza tymi pułkami, które staczały boje na terenie powiatu łomżyńskiego, są również pochowani nieliczni żołnierze innych jednostek wojskowych. Według list ekshumacji, są tam również nieliczni żołnierze Armii Krajowej. Według dokumentów sporządzonych w czasie ekshumacji, w zbiorowych grobach spoczywa 446 zwłok, w tym rozpoznanych 120. Pochowano tu również szczątki 1857 ofiar terroru okupanta niemieckiego z lat 1941-1944.

OPIS OBIEKTU

Ogrodzenie wykonane z cegły klinkierowej. Mur ogrodzenia wyznacza krąg o średnicy 25 m. Forma architektoniczna muru jest kontynuacją formy i detalu występującego w zabytkowej kaplicy

znajdującej się na głównej osi alei prowadzącej od ulicy Kardynała Stefana Wyszyńskiego i będącej przedłużeniem osi ulicy Adama Mickiewicza. Zainstalowano iluminację świetlną. Reflektory zamontowane w gruncie oświetlają kaplicę i mur. W niszach muru umieszczone trzy tablice memoratywne o wymiarach 190cm x 100cm. Alejki wykonane z koski granitowej szarej.

Napis na szarfię wieńczący trzy tablice:

„BOŻE OBDARZ CHWAŁĄ ŻOŁNIERZY – BOHATERÓW WRZEŚNIA 1939 ROKU”

Na tablicy centralnej orzeł wojsk lądowych siedzący na przełamanej na dwie części tarczy amazońki. Poniżej napis o treści:

„W TYM MIEJSCU, NA BYŁYM CMENTARZU GARNIZONOWYM, ZNAJDOWAŁA SIĘ KWATERA WOJENNA, W KTOREJ ZOSTAŁO POCHOWANYCH 444 ŻOŁNIERZY 33, 42, 71 PUŁKÓW PIECHOTY I 18 PUŁKU ARTYLERII LEKKIEJ ORAZ PODLASKIEJ I SUWAŃSKIEJ BRYGADY KAWALERII WOJSKA POLSKIEGO, SZCZĄTKI KTÓRYCH EKSCHUMOWANO Z PUL BITEWNYCH WRZEŚNIA 1939R. NA ZIEMI ŁOMŻYŃSKIEJ. POCHOWANO TU RÓWNIEŻ SZCZĄTKI 1857 OFIAR TERRORU OKUPANTA NIEMIECKIEGO Z LAT 1941-1944.”

Na tablicy po stronie lewej lista poległych żołnierzy od lit. A do lit. P:

ANTUCH STEFAN		GINTOWT JAN	ST.ULAN	KRAJEWSKI FRANCISZEK	KPR.
APELBAUM JAKUB		GIETEL JAN	ST.SZER.	KRASICKI WACŁAW	KPR.
BABICKI WIKTOR	PLUT.	GOSIEWSKI JÓZEF	PPOR.	KRASZEWSKI WINCENTY	
BAŁWANOWSKI WŁADYSŁAW	KPR.	HANYŚ	SZER.	KURKOWSKI	SIERŻ.
BIELEC KAROL		JABLONOWICZ JAKUB		ŁADA	PPOR.
BIEROŃSKI JÓZEF	PPOR.	JAKUBCZYK	ST.SZWOL.	LAUDAŃSKI WŁADYSŁAW	SIERŻ.
BLAWAT LEON		JASTRZĘBSKI JÓZEF	SZER.	LITEWSKI JAN HIPOLIT	PPLK.
BLICHOWSKI TADEUSZ	PODOF.	JASTRZĘBSKI STANISŁAW	PPOR.	LITWINCZUK KAZIMIERZ	KPR.
BOGUSZEWSKI WACŁAW		JÓZEFOWICZ	PCHOR.	ŁOHOTKO	ULAN
BRZÓSKA	SZER.	JÓZWIAK ADAM	SZER.	ŁUKASZEWICZ	PLUT.
CEPSE RYSZARD		KAWAZA JÓZEF		MARCZYK CZESŁAW	SZER.
CHOJNACKI	KPR.	KESSEL ALBERT		MAJNEMEYER	SZER.
CWIEKOWSKI KAZIMIERZ		KLEJN JERZY	LEKARZ	MIERZEJEWSKI WACŁAW	PODOF.
CZERWIŃSKI TADEUSZ		KNAPIK STANISŁAW	MJR.	MILACH STANISŁAW	SZER.
CZWACZKA STANISŁAW	PPOR.	KOLEŚNIK	KPR.	MISZCICKI STANISŁAW	SZER.
DROZDOWSKI ALOJZY		KORSAK MIKOŁAJ		MUSZYCKI ANTONI	PPOR.
GACKOWSKI ALEKSANDER	SZER.	KOSIŃSKI WACŁAW	PODOF.	NAGUSZEWSKI STANISŁAW	
GALATOWSKI FRANCISZEK		KOWALCZAK WACŁAW	SZER.	OLKOWSKI ZYGMUNT	POR.
GAŁĄZKOWSKI TADEUSZ	OFICER	KOWALSKI	PLUT.	OLSZEWSKI JAN	SZER.
GIZE RYSZARD	SZER.	KOZAKIEWICZ	KPR.	PAWEŁCZYK WŁADYSŁAW	SZER.
				ŁOPIANECKI JÓZEF	WACHM.

Na tablicy po stronie prawej lista poległych żołnierzy od lit. P do lit. Ż:

PERKIEWICZ	SZER.	SILIPICKI	PLUT.	WŁODARCZYK STANISŁAW	SZER.
PERZANOWSKI STANISŁAW	SZER.	SINICA KONSTANTY		WŁODARSKI KAZIMIERZ	
PIĄTEK KAZIMIERZ		SINOFT ANTONI		WÓJCIK STANISŁAW	SZER.
PIĘTKA TADEUSZ FEKIS	PPOR.	SKONIECZNY JAN	SZER.	WOŁODZKO	
PISAREK WŁADYSŁAW	SZER.	SKRZYPEK TOMASZ		WOŁOS CZESŁAW	
PODGÓRSKI TEOFIL	KAN.	SŁONIECKI STEFAN		WOLSKI JAN	SZER.
PROKOPCZUK KAZIMIERZ		SMODLIBOWSKI AURELIUSZ	PPOR.	WOLSKI STANISŁAW	SZER.
PROKOPEW TEODOR	SZER.	SOBOTA ADAM	PODOF.	WRZOSEK BRONISŁAW	SZER.
PRZYBYŁAK	ST.SZER.	SOHA JÓZEF	SZER.	ZAKRZEWSKI KONSTANTY	
PUCHAŁA STANISŁAW	PPOR.	SRZEDNICKI JÓZEF	KPT.	ZALEWSKI TADEUSZ	SZER.
ROLAF ERWIN	PCHOR.	STEFANIAK TEODOR	POOF.	ZANIEWSKI GRZEGORZ	KAN.
ROLKA ALEKSANDER		STĘPNOWSKI JÓZEF	SZER.	ZATORSKI SZYMON	SZER.
RUSIN JAN	ST.SZER.	SUCHOCKI STANISŁAW	SZER.	ZAWISTOWSKI STANISŁAW	PODOF.
SADAJEWSKI STANISŁAW		SUD STEFAN	SZER.	ZBIJEWSKI ADAM	PPLK.
SALICKI ZENON	PPOR.	SURAWSKI JERZY	PCHOR.	ZBUCKI FRANCISZEK	PLUT.
SAMSEL BOLESŁAW	SZER.	SZAJMAN LEJBA		ZDANKIEWICZ STANISŁAW	
SERWATKA KAROL	PODOF.	TARCZAŁOWICZ EDWARD	POR.	ZENKER JAN	PPOR.
SIARKOWSKI HENRYK	KPT.	TUROWSKI	KAN.	ŻELAKIEWICZ WŁADYSŁAW	SAPER.
SIERADZKI JÓZEF		WĘCKI CZESŁAW	SZER.	ŻERAŃSKI	ULAN
SIKORA JÓZEF	MJR	WĘCKI JÓZEF	PPOR.	ŻYŁOWSKI ANDRZEJ	

oraz szczątki trzech nieznanych żołnierzy z okresu II wojny światowej ekshumowanych w 2019r. na cmentarzu w Mątwy i pochowanych w dniu 31.08.2019r.

W części zachodniej cmentarza pochowano w dniu 17 maja 2019r. szczątki 37 nieznanych żołnierzy rosyjskich z okresu I wojny światowej ekshumowanych w 2019r. na cmentarzu w Mątewicy.